

Planinska zveza Slovenije
Komisija za varstvo gorske narave
usposabljanje za: Varuh gorske narave

seminarska naloga
NARAVOVARSTVENE DEJAVNOSTI NA PLANINSKIH TABORIH

metorica: Dr. Irena Mrak

avtorica: Urška Krek
PD Piran

KAZALO

1.CILJ SEMINARSKE NALOGE	3
2. UVOD	4
2.1 NARAVOVARSTVO V OSNOVNI ŠOLI	4
3. KAJ LAHKO OTROKOM PONUDIMO	5
3.1. PRVO TRILETJE	5
3.2. DRUGO TRILETJE	8
3.3. TRETJE TRILETJE	10
4. ZAKLJUČEK	15
5. LITERATURA	16

1. CILJ SEMINARSKE NALOGE

Planinski tabori so vsekakor zelo dobra popestritev društvenega dogajanja in tudi zelo zanimiv in kvalitetno preživet čas med poletnimi počitnicami. Vsak planinski tabor ima glavni cilj osvojitve vsaj kakšnega od vrhov, ki se nahajajo v bližini ter usvojitve nekaj planinskih veščin, seveda letom in razvojni stopnji otrok primerno. Predvsem pa je namen planinskega tabora druženje otrok, opazovanje in zaznavanje narave, ki jih obkroža, sobivanje z živimi bitji (še na vsakem taboru smo imeli vsaj nočne obiske lisic, tudi kakšna kača ali miška je že zašla v tabor, večje živali pa se, zaradi hrupa, raje previdno umaknejo), sobivanje in komunikacija med seboj, brez pomoči telefonov in sodobne tehnologije in ustvarjanje lepih zgodb in spominov, ki ostanejo. Če uspemo temu pridodati še nekaj naravovarstvenih tem, smo pridali maljhen košček v mozaiku ozaveščanja, da je naš planet samo eden in ga je tudi zaradi tega smotrno varovati.

Tekom pisanja seminarske naloge bi rada zbrala nekaj aktivnosti, ki jih lahko počnemo na taborih in so primerne za različne starostne skupine. Predlogi dejavnosti so večinoma preverjeni in preizkušeni.

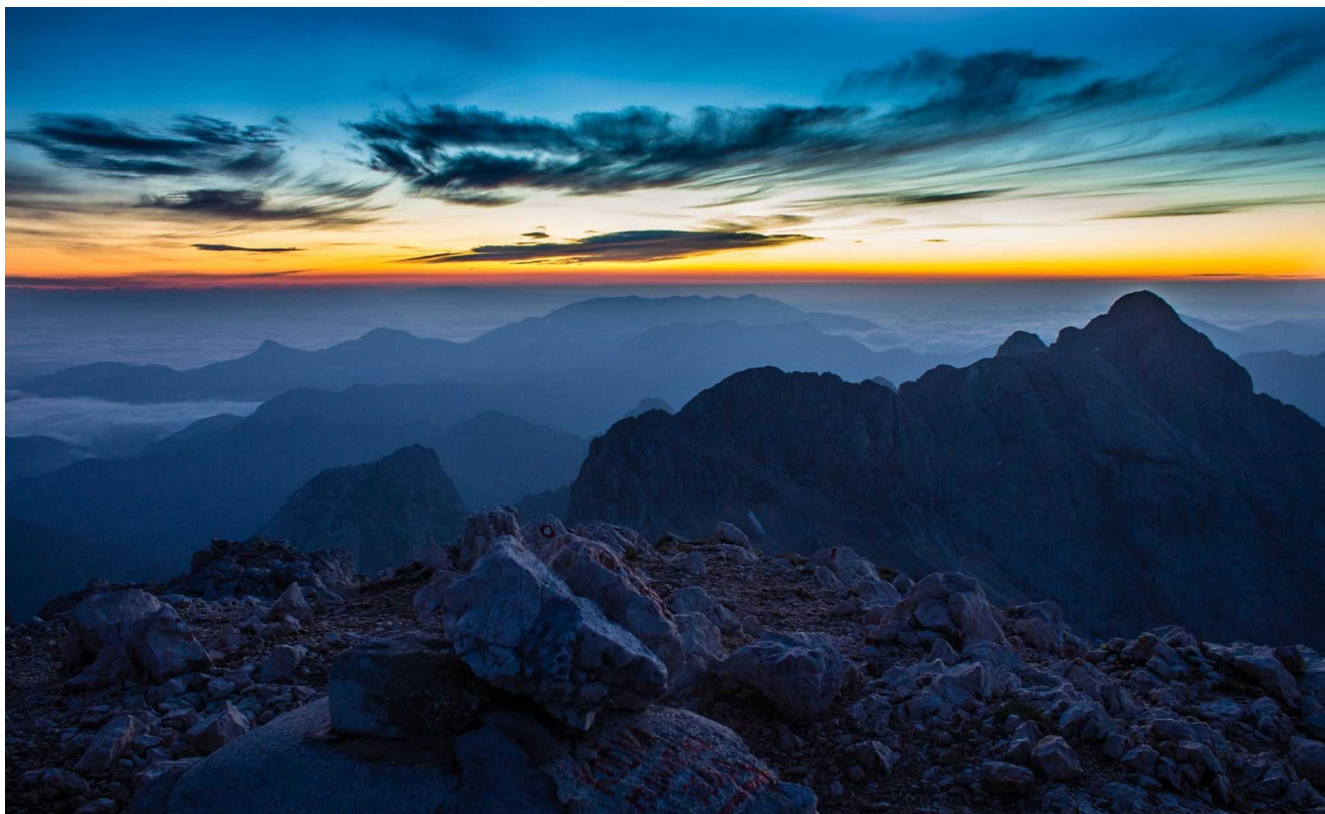

Foto: Urška Krek

2. UVOD

2.1 NARAVOVARSTVO V OSNOVNI ŠOLI

V slovenskem šolstvu poznamo prvo, drugo in tretjo triado. Prva triada je obdobje 1. do 3. razreda, druga triada od četrtega do šestega razreda in tretja triada od sedmega do devetega razreda.

Tako imajo otroci od 1. do 3. razreda predmet spoznavanje okolja. „Predmet spoznavanje okolja zajema nadaljevanje in usmerjanje spontanega otroškega raziskovanja sveta in odkrivanja prepletenosti ter soodvisnosti v pojavih in procesih v naravnem in družbenem okolju. Predznanje, ki nastaja iz neposrednih izkušenj v okolju ali prek medijev, se pri pouku oblikuje, razširja in pogloblja.“ (Spoznavanje okolja, učni načrt 2011)

Najpomembnejša splošna cilja predmeta sta razumevanje okolja in razvijanje spoznavnega področja.

Prva triada (1.-3. razred osnovne šole) se glede varovanja okolja ukvarja predvsem s tem, kako oni sami in ostali ljudje vplivamo na naravo, znajo pojasniti, kako sami dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja ter k urejanju okolja, v katerem živijo, vedo, da ob proizvodnji in v vsakdanjem življenju nastajajo odpadki, znajo opisati ustrezna ravnanja z odpadki, za varovanje in vzdrževanje okolja, spoznajo, kako potrošništvo vpliva na okolje, poznajo glavne onesnaževalce in posledice onesnaženja vode, zraka in tal.

Vse, kar je povezano z naravo, zanima predvsem otroke v prvi triadi. Otroci imajo v tem obdobju še izraženo prirojeno radovednost do dogajanja okoli njih, v naravi, v njegovem okolju. Ravno zaradi tega je smotrno v tej razvojni dobi poudarjati in privzgajati ljubezen do narave, občutek za lepoto in spoštovanje lepega v naravi, saj imamo potem za ostali dve triadi dobro podlago in se dejavnosti kasneje nadgrajujejo.

V drugem in tretjem triletju začenja radovednost otrok za okolje okoli njih upadati. Naravovarstvo postane bolj zadeva med predmetnega povezovanja in velikokrat omejena na kacije zbiranja papirja, ločevanja odpadkov, ugašanja luči, varčevanja z vodo...

V sedmem, osmem in devetem razredu je učencem na voljo izbirni predmet Okoljska vzgoja (v kolikor jih je dovolj prijavljenih). Dejstvo je, da so takrat otroci že precej manj zainteresirani za tovrstne dejavnosti in potrebujemo več časa in energije za vzpostavitev interesa. So pa planinski tabori odlična priložnost, da si vzamemo čas in otrokom pokažemo, kako raznolika je narava in zakaj je potrebno, da jo varujemo in pazimo nanjo.

Foto: Urška Krek

3. KAJ LAHKO OTROKOM PONUDIMO

Pomembno je predvsem, da so aktivnosti primerne starosti otrok in da se otroku omogoči doživljanje okolja. Poleg običajnih okoljevarstvenih tematik, kot so pobiranje smeti po taboru, varčevanje z vodo, ločevanja odpadkov, je še zelo veliko aktivnosti, s katerimi lahko naravo predstavimo in jim jo priljubimo. V nadaljevanju je nekaj aktivnosti, razporejenih po primernosti glede na starost. Dejavnosti za drugo in tretje triletnje se lahko izvajajo v obeh triletjih, seveda z zavedanjem o otrokovem predznanju in prilagoditvah.

3.1. PRVO TRI LETJE

3.1.1. OPAZOVANJE OKOLJA

Ležanje v travi in poslušanje okolice je ena od najlažje izvedenih aktivnosti. Potrebujemo le dovolj velik prostor, na katerega se lahko udobno namestijo vsi člani skupine in potrpljenje. Otroci ne bodo v trenutku utihnili, se pa po nekaj minutah zgodi, da vsi (ali vsaj večina) začne poslušati in zaznavati okolje okoli sebe. Tako lahko slišimo od ptic, do šumenja trave, proženja kamnov, oglašanja živali, vetra, ki piha čez grebene... Kasneje se o tem tudi pogovorimo in večinoma so otroci potem bolj dojemljivi za okolico. Dejavnost je primerna tudi za starejše otroke.

3.1.2. HOJA PO TRAVI IN SPOZNAVANJE RASTLIN IN ŽIVALI NA TRAVNIKU

Bosa hoja po travi je ena od dejavnosti, ki je v sodobnem svetu že skoraj izumrla. Za izvedbo potrebujemo topel dan in en, najbolje da pokošen, travnik, na bolj obljudenem območju, da damo živalim možnost, da so se že predhodno umaknile. Travnik v bližini tabora je običajno odlično mesto za tako početje. Bosi se tako lahko igramo pastirske igre, lahko z mrežo lovimo žuželke, ki jih potem opazujemo, jih določimo in jih na koncu vrnemo v naravo, lahko otroci opazujejo rastline, jih narišejo, skupaj jih določimo... a vse to bosonogi. S tem se veliko bolje povežemo z naravo.

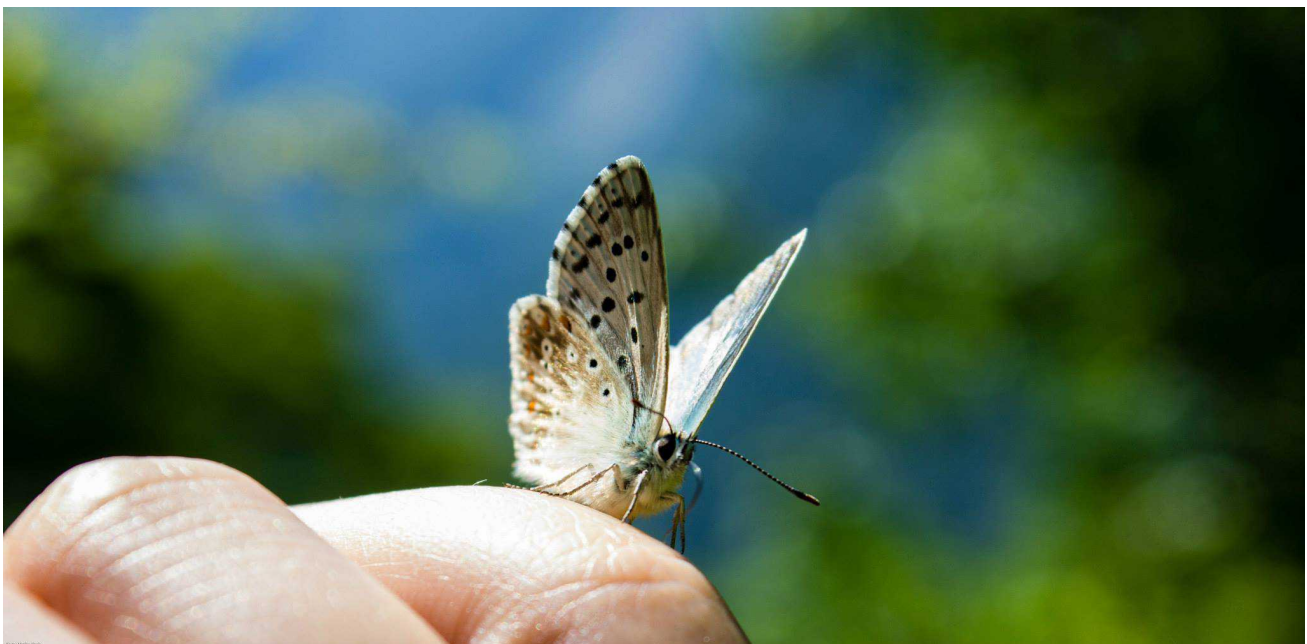

Foto: Urška Krek

3.1.3. NABIRALNIŠTVO

Skoraj na vsakem pohodu ali izletu naletimo na užitne rastline. Poleti so to večinoma jagode, maline, robidnice in borovnice. Lahko pa, če se ne nahajamo v Triglavskem narodnem parku ali na katerem drugem zavarovanem območju, nabereмо materino dušico, meto, tropotec, koprivo... in si iz njih ob prihodu skuhamo čaj. Vendar pustimo otrokom, da pri tem aktivno sodelujejo, daj so potem nad končnim izdelkom veliko bolj navdušeni in predvsem ponosni na svoj izdelek.

3.1.4. OPAZOVANJE IN HRANJENJE DOMAČIH ŽIVALI

Kadar imamo srečo, da imamo tabor v bližini kmetije, povprašajmo, ali je možno priti z najmlajšimi na obisk. Po izkušnjah sodeč, večina kmetov nima nič proti, če jih zvečer, ko je čas za molžo, obiščemo in si to ogledamo. Večinoma tudi dovolijo nahraniti pujse, si ogledati kokoši, koze, mačke mladiče... za najmlajše, ki živijo v mestu, so to neprecenljive izkušnje.

Foto: Tamara Čelhar

3.1.5. POPOLDAN NA SENIKU

V kolikor imamo možnost, nikar ne izpustimo možnosti preživljanja časa na seniku. Tako z najmlajšimi kot tudi s starejšimi otroci. Pri najmlajših je najbolj priročen popoldanski počitek na seniku, starejši otroci pa lahko na seniku tudi preživijo noč. Od mlajših se še nihče ni upiral popoldanskemu počitku na seniku, s starejšimi pa smo si na taboru v Robanovem kotu uredili senik, si prinesli dodatno seno (v brentah) in več noči prespali v njem (saj so nam šotori, zaradi obilnih padavin, začeli puščati). Nihče se ni pritoževal nad spanjem v senu.

3.1.6. RAZISKOVANJE KAMNOV IN ISKANJE „OSTANKOV“

Otroci zelo hitro najdejo kakšen kamen, ki je neverjetno podoben dinozavrovemu zobu. Z malo

domišljije lahko postane bližnji gozd veliko najdišče okostij, zob in podobnih kamnnitih ostankov. Otroci radi raziskujejo in njihova domišljija je brezmejna. Seveda na koncu napravimo še razstavo vseh najdb.

3.1.7. PRIMER DEJAVNOSTI:

Na družinskem taboru smo imeli štiri otroke, ki obiskujejo prvi in drugi razred osnovne šole. Ker je bil tabor v Robanovem kotu, smo se odločili, da se vsi udeleženci tisti dan odpravimo na vrh ali zgolj na pobočja Raduhe, odvisno od želja in ciljev. Naša pot je bila uradno dolga kakšno uro, mi smo zanj potrebovali konkretne 4 ure. Pa ne zaradi tega, ker bi bili tako zelo počasni, ampak ker se nam je na poti ogromno dogajalo. Na poti nas je spremljala tudi moja psička, ki je bila do kočice na Loki prava vlečna služba. Že do kočice na Loki smo se najedli jagod, opazovali pašnik, vrhove v okolici. Našli smo tudi „čisto pravi“ donozavrov zob, menda da je bil to zob od tiranozavra.

Foto: Urška Krek

Pri koči smo si odpočili, se vpisali v vpisno knjigo in potem pot nadaljevali dalje proti planini Areh. Na poti smo dodobra osmukali vse jagode, si ogledali ekaj zelo zanimivih lesnih gob, občudovali polomljena drevesa, ki so še kar rasla, nabirali posušene cvetove bodečih než za kurivo, ki smo ga potrebovali za taborni ogenj. Opazovali smo oblake, ki so se podili nad nami in poslušali ptičje petje. Pot je bila za naše male nogice kar razgibana in zanimiva.

Na planini Areh smo naredili prvo „uradno“ malico. S seboj smo imeli polento in polento s slanino. Oboje smo narezali na koščke in jo pomljaskali. Kdo bi si mislil, da je polenta lahko tako dobra zadeva. Na planini smo iz varne razdalje opazovali krave in konje, ki so se pasli na travniku in se pogovarjali o pastirjih.

Pot naprej smo si morali kar izboriti, saj so se krave odločile, da se bodo pasle prav na planinski poti. Hoja izven poti na varni razdalji je bila prava dogodivščina. Kmalu smo bili tako varno na široki makadamski poti. Naslednja postojanka je bila Snežna jama, ki je bila sicer zaprta, ampak na plakatih

pred jamo smo si lahko ogledali, kdo vse živi v jami. In bilo je strašno zanimivo, čeprav so bili otroci že kar utrujeni.

Verjetno najtežji del poti je bilo zadnjih nekaj sto metrov po makadamu do avtomobila, pa smo tudi to preživeli. Vsega skupaj smo za celotno pot porabili štiri ure, čeprav je pot markirana za eno uro. Ampak nam je bilo tako čisto fino.

In ko smo se z avti pripeljali v tabor, smo takoj odšli do Savinje, ki teče pod tabornim prostorom, da bi si namočili noge. In med namakanjem nog smo ugotavljali, zakaj je ob robu reka veliko bolj hladna kot pri sredini. Nekako smo prišli do zaključka, da ima prste vmes pritok, ki se malo nad „našo plažo“ izliva v Savinjo.

3.2. DRUGO TRILETJE

3.2.1. OBISK LOVSKE DRUŽINE, KMETIJE, DOMAČE OBRTI

Na območju, kjer taborimo, poiščemo kakšno domačo obrt (naprimer zeliščarstvo). Konkretno v Robanovem kotu je Helena Ošrep, ki na bližnjih travnikih nabira zelišča in izdeluje odličen domač čaj. Na njeni kmetiji je možen tudi voden ogled, na katerem predstavijo preteklost, etnološke posebnosti in način kmetovanja v preteklosti. Obiščemo lahko tudi njihovo planino, kjer se pase cikasto govedo in pri gospe Heleni spijemo čaj in prigriznemo tradicionalno potico. Za otroke prav gotovo nepozabna izkušnja.

Na taborih, kadar je možno, obiščemo tudi lokalne lovce. Do zdaj so nam še vsi zelo lepo predstavili svoje delo, ki ni samo to, kar si otroci večinoma predstavljajo, torej streljanje živali. Zelo zanimive so tudi trofeje, ki jih otroci z veseljem pogledajo.

Foto: Urška Krek

3.2.2. KAMNINE, PLASTNICE...

Otroci zelo radi opazujejo in veliko jih zanima o okolici, če jim le pustimo, da lahko vprašajo. Risanje plastnic je ena od dejavnosti, ki jih zelo zabava in z nekaj razlage, jih domišljija potegne v preteklost in nastanek zemlje. Pustimo jim, da se kamnin dotikajo, včasih položimo papir čez steno s plastnicami in po njem podrgnemo z ogljem ter tako dobimo neke vrste odtis. Zelo zanimivo je tudi iskanje fosilov.

3.2.3. POLEDENITEV IN NASTANEK LEDENIŠKIH DOLIN

Najlažja hitra razlaga, kako ledeniške doline nastanejo: Vsi ali vsaj večina otrok je gledala risanko Ledena doba 3 in tam je na začetku v minuti prikazano, kako led preoblikuje površje. Na kratko povedano je to to, kasneje pa otrokom obrazložimo še ostale pojme. Otroci naj sami poskusijo najti balvan, pa ledeniško moreno, poskusijo prepoznati posledice poledenitev (ostri vrhovi, U doline, morene, balvani...). Če bo otrok vse skupaj, kar vidi, še narisal, pa si bo vse skupaj veliko bolj zapomnil.

Foto: Urška Krek

3.2.4. SAMOSTOJNO PREPOZNAVANJE RASTLIN IN ŽIVALI (Z LITERATURO)

S pomočjo knjižic iz zbirke Narava v žepu, otroci z lahkoto prepoznajo večino rastlin, ki jih obkroža. Prav tako je z živalmi. Smotno je otrokom za začetek pripraviti fotokopije fotografij in risb rastlin, ki jih pričakujemo na področju, kjer bomo izvedli taborjenje.

3.2.5. ZAZNAVANJE VREMENSKIH SPREMEMB

Otroci pri tej starosti že zaznavajo tudi manjše vremenske spremembe, na primer odsotnost večerne rose, sprememba smeri in temperature vetra, vlaga v zraku... ki napovedujejo spremembo vremena. Zato je dobro, da jim razložimo, kaj te spremembe pomenijo. Pri tej starosti lahko otrokom tudi že razložimo, kako se pomikajo nevihte, kako lahko napovemo njihov prihod (veter, oblaki, radarska slika). V ta name lahko skozi cel tabor pripravljamo vremenske napovedi in če se res uresničijo, bodo otroci navdušeni in ponosni nad svojimi dosežki.

3.2.6. PRIMER IZVEDBE DEJAVNOSTI:

Na zimovanju smo opravili turo proti planini Bala. Že v dolini smo se pogovorili o ledenikih, o nastanku doline (dolina Bavšica je res lep primer ledeniške doline, ker je zelo neobljudena in je obdržala vsaj nekaj tiste prvinskosti). Na poti skozi gozd proti zaselku Logje smo opazovali okolico, ki je bila, zaradi letnega časa in dreves brez listov, veliko bolj vidna, kot je v drugih letnih časih. Živali so

se raje skrile pred nami. Pri zaselku Logje smo naredili krajši počitek, ogledali smo si hišice, ki so danes le še , včasih pa so tam živeli ljudje, ki so si vse sami prinesli do hiše. To je otroke zelo fasciniralo. Odšli smo še do snežnega plazu, ki se vsako leto sproži iz iste stene. Sneg je bil zbit, otroci so opazili, da so drevesa povešena, nekaj jih je plaz tudi izruval.

Opazovali smo tudi pobočje iz katerega se je plaz sprožil in opazili potencialni skalni podor. Zaradi tega tudi nismo nadaljevali poti proti planini Bala. Kasneje sem izvedela, da se je nekaj dni kasneje na tistem območju zrušil del stene. Pred kakšnim mesecem dni pa sem se še na lastne oči prepričala, da je bil to ravno del, ki smo ga opazovali.

Pri balvanu na travniku ob zaselku Logje smo se polegli v travo in za nekaj minut obležali v tišini. Otroci so slišali proženje kamenja, veter, ki je zavijal čez grebene, šumenje trave v vetru. Opazili so tudi, da je veter nosil sneg čez grebene, opazovali smo, kje vse se snežni plazovi spustijo v dolino...

foto: Sanela Kadič

3.3. TRETJE TRILETJE

3.3.1. SPREMINJANJE RASTJA Z NADMORSKO VIŠINO

Po končani turi včasih rišemo pot, ki smo jo prehodili. Pri tem si pomagamo z zemljevidom in rišemo pomembne oporne točke. Že na turi opazujemo, do kod sega gozdna meja, kakšne i katere so rastline, ki rastejo v višjih nadmorskih višinah.

3.3.2. BIVAKIRANJE V NARAVI

Če nam le vreme omogoča, izvedemo z najstarejšo skupino bivakiranje. Večinoma je bilo do sedaj sicer to le spanje okoli ognja, vendar je tudi to nekaj. Predvsem, ko sredi noči opazujemo zvezde, iščemo mali in veliki voz in se čudimo, kako se v gorah zvezde veliko bolje vidijo, saj je svetlobnega onesnaževanja bistveno manj kot v mestih. Nekatere začne proti jutru zebsti in ostanek noči prespijo v šotoru, je pa iz leto v leto več takih, ki celo noč prespijo pod milim nebom. Hrane nikoli nimamo s seboj, da po nepotrebnem ne privabljam živali. Nas je pa že večkrat obiskala kakšna radovedna lisica.

Foto: Sanela Kadič

3.3.3. KURJENJE OGNJA IN PEKA PIC IN HRENOVK NA ŽERJAVICI

Taborni ogenj je eden največjih čarov taborjenja. Priprava kuriva in odgovorno nabiranje netiva in kuriva pa za naravo zelo pomembno. Vedno nabirajmo suhe veje in vejice, saj sveže, požagan les ne gori tako dobro, pa še dimi se. Pazimo tudi na to, da je kurišče vsaj 3 metre od gozda, ograjeno s kamni in da smo v vsakem trenutku pripravljeni, da lahko pretiran ogenj pogasimo. Pazimo tudi, da po kurjenju kurišče pospravimo in počistimo vse sledi, ki smo jih pustili v okolici. (foto: Urška Krek)

3.3.4. SPOZNAVANJE VPLIVA PLANINSKIH KOČ IN PLANINARJENJA NA OKOLJE

Kadar prespimo v koči, se poizkusimo dogovoriti z oskrbnikom, da nam malce pokaže in razloži, kako koča deluje, kakšno čistilno napravo ima, kako je poskrbljeno za vodo in elektriko in za dostavo živil in vsega potrebnega za delovanje koče. Običajno na, oskrbniki z veseljem razkažejo kočo in razložijo vse, kar otroke zanima. Kasneje pa lahko sami otroci izdelajo načrt, kako bi koča lahko bila še boljša in nemalo kdaj pridejo do zelo zanimivih rešitev.

Vseskozi se trudimo otroke učiti, da v gorah nismo sami in da smo tam le gostje. Zato ne kričimo, ne trgamo cvetja, ne plašimo živali in vse smeti odnesemo s seboj v dolino. Najstarejši so to že toliko ponotranjili, da jih ni potrebno več opozarjati, da se smeti, ki ostanejo po malici, naloži v nahrbtnik in odnese v dolino.

3.3.5. VPLIVI TURIZMA NA OKOLJE

Ko smo imeli tabor v Robanovem kotu, smo doživeli dve skrajnosti. Robanov kot je za enkrat še dokaj neobljudena dolina, naspram Logarski dolini, ki je že zelo obljudena in prava turistična atrakcija. Do slapa Rinka se vijejo že prave romarske procesije. Tako so letos tudi otroci zaznali, da preveč avtomobilov v dolini in tolikšna gneča zagotovo nista dobri. Kar nekaj debat je bilo na to temo in še vedno si nismo edini, ali bi zaprli vse doline za promet (kot je Robanov kot), pobirali parkirnino (kot v Logarski dolini) ali organizirali brezplačen avtobusni prevoz (kot je na primer je v dolini Vrat).

3.3.6. SPOZNAVANJE NARAVE, KULTURE IN OBIČAJEV KRAJA

Obiščemo lokalne kmete, lokalne pridelovalce, zeliščarje... Ogledamo si naravne in kulturne spomenike, se o njih pogovorimo, otroci jih tudi narišejo in naredijo kakšen prispevek za taborni bilten. Zanimivo je videti, kako velika je cika, kako izgleda žaga venecijanka in mlin, ki ga poganja voda, kako se sušijo zelišča in kakšna so zelišča, preden jih zmeljejo in zapakirajo v čajne vrečke. In spoznanje, da je čaj iz nabranih zelišč bistveno boljši kot tisti, ki ga kupimo v trgovini. Kako so videti kužna znamenja in zakaj so jih postavljali, zakaj se v nekaterih območjih kmetije niso delile, temveč je dedoval samo najstarejši sin, kako so včasih v dolino spravljali les iz težko dostopnih strmin. Čudovito je, da so se nekateri zapisi iz preteklosti obdržali in so jih tudi izdali v knjižni obliki.

In seveda kako je videti največji macesen in kako so bile včasih videti planine in poti, po katerih so na planine gnali živali, kakšne smeri so včasih plezali lovci, kakšna brezpotja so ubirali... Vse to so zgodbe, ki predramijo domišljijo tudi najstarejših otrok.

Foto: Urška Krek

3.3.7. PRIMER DEJAVNOSTI:

V sredo zjutraj smo se tako odpravili od tabornega prostora v Kamniški bistrici proti Kokrskemu sedlu. Pot je potekala brez večjih težav in hitrejši del "odprave" je bil na sedlu že okoli 12.00, počasnejši pa le petnajst minut kasneje. Po triurnem počitku, razgledih in odlični vremenski napovedi, smo se odločili, da bomo osvojili še najvišji vrh Kamniško Savinjskih alp-Grintovec. Tudi to nam je odlično uspelo. Tako smo se v kočo vrnili ravno za večerjo.

Pričakal nas je odličen ričet. Z oskrbnikom Tomažem je beseda nanesla na oskrbovalni dan, ki je pri njih ob četrtkih. Vodstvu ture se nam je zdelo to odlična priložnost, da otrokom pokažemo, koliko dela je potrebnega, da vse, kar lahko v koči kupijo, pride do tja. Ker so bili otroci precej utrujeni od poti, smo šli že zgodaj spat in začuda ni bilo kakšnih protestov.

Kot jih ni bilo niti zjutraj, ko smo vsi zgledno pospravili postelje in s tem pomagali oskrbniku, ki je imel zaradi tega nekaj dela manj. Po obilnem zajtrku je Žiga predstavil obnovljive vire, od sončnih celic do vetrnih elektraren. Otroci so po skupinah pripravili ideje za najbolj ekološko kočo, ki bi najmanj vplivala na okolje. Padale so ideje od žičnice na sončno energijo, do hidroelektrarne, panelov sončnih celic... Ravno, ko so nastale skice, je do kočice prispela prva pošiljka živil in pijače. Vsi skupaj smo pljunili v roke in prenesli za dve polni tovorni žičnici jedade in pijače.

Foto: Matej Štefancič

Ko smo prenesi ves živež, nas je oskrbnik Tomaž popeljal po okolici planinske kočice in nam predstavil oskrbovanje z električno energijo. Koča je popolnoma samooskrbna. Z elektriko se oskrbuje preko sončnih celic, ki jih ima na strehi (dan prej jih otroci niso videli, ker so sončne celice pozicionirane na strani proti Kalški gori) in preko vetrnice, ki so jo otroci opazili že dan prej. Pitne vode koča nima, ima pa ogromne zbiralnike deževnice. Tomaž nam je povedal, da ga je bilo kar malo strah za kočico, ko so jih pripeljali s helikopterjem in so se bali, da bodo z rezervoarjem zadeli stavbo. Sicer je nad kočico manjši izvir, vendar je premajhen za oskrbovanje z vodo.

Tomaž nam je povedal tudi, da večinoma za oskrbo z elektriko zadostuje sončna in vetrna energija,

imajo pa tudi agregat, ki ga vklaplja po potrebi. Ravno v času, ko smo bili na koči, so izvajali gradbena dela (betoniranje stopnic) in je zaradi tega agregat bil nekoliko več v uporabi. Cojzova koč na Kokrskem sedlu je odprta od junija do septembra, tako da nima toplotne izolacije, ker je ne potrebuje. V kolikor bo prišlo do potrebe, da bi bila odprta tudi kasneje v jesen in zimo, bodo morali na tem področju kaj narediti. Oskrbnik pravi, da morda kasneje. Nam je pa s ponosom povedal, da je imela Cojzova koč na Kokrskem sedlu prva sodobno biološko čistilno napravo, odlično služi svojemu namenu.

Za konec nas je povabil še v sobo, kjer se akumulira električna energija. Zelo zanimivo je bilo videti, kako veliko akumulatorjev je potrebno za nemoteno oskrbo koč z elektriko. Otroci so bili navdušeni nad prikazanim. Se je pa pojavilo vprašanje, zakaj žičnica še vedno dela na nafto. Na koči so obljubili, da bodo o tem še razmislili.

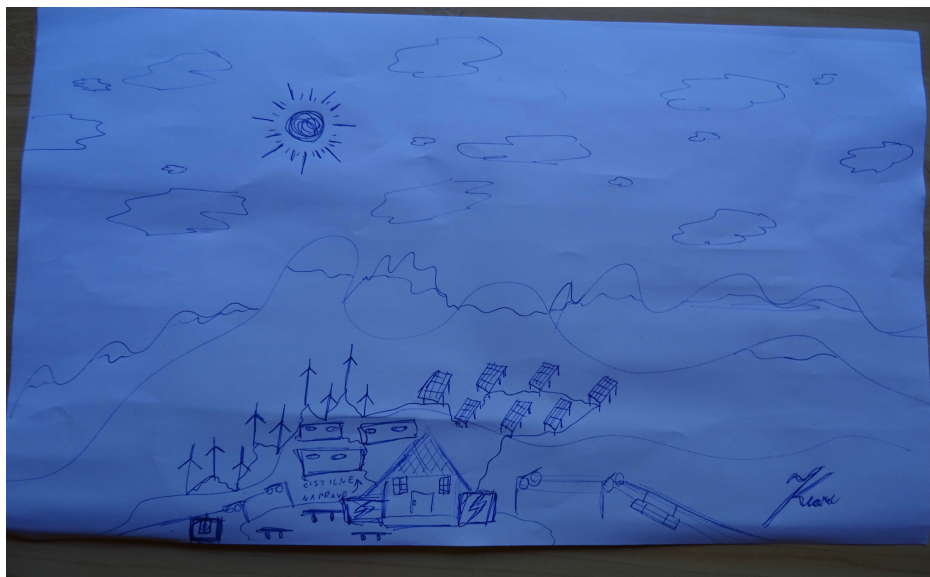

Foto: Urška Krek

Ker se je čez celotno dopoldne dogajalo toliko zanimivega, smo se na pot proti dolini podali šele ob "nehribovski" dvanajsti uri in bili nekaj čez drugo uro že v taboru. Dvodnevna tura je bila zelo zanimiva in poučna. Otroci so predvsem spoznali, da je potrebno v hribih varčevati tako z vodo kot tudi z energijo in da smo v gorah predvsem gostje narave.

4. ZAKLJUČEK

Dejstvo je, da se na planinskih taborih in tudi na planinskih izleti ponuja malo morje dejavnosti, ki so pomembne za okolje in ki dajejo otrokom vpogled, zakaj je pomembno, da na okolje pazimo. Večinoma so otroci zelo zainteresirani za raznovrstne delavnice, starejši predvsem, če vse skupaj zapakiramo v pogovor in jim damo možnost, da sami najdejo rešitve.

Najbolje so prav gotovo sprejete aktivnosti, kjer so vključene živali. Na cilj se lažje pride v pasji družbi, najmlajši bi pujske in kravice lahko hranili ves dan, starejši pa občudovali trofeje, metulji in kobilice otroke velikokrat zaposlijo za kar veliko časa. Tudi jež, ki se je naselil v skladiščnem prostoru, je bil na enem od taborov prava atrakcija in otroci so bili vsaj pol ure v krogu v čisti tišini in ga opazovali.

Morda bi izpostavila dejstvo, da pod varstvo narave večinoma razumemo in poudarjamo predvsem „onesnaževalni vidik“ varovanja narave, kot so pobiranje smeti, izpušni plini, ločevanje odpadkov, varčevanje z vodo... in morda premalo ostale segmente, kot so etnologija, zavarovane rastlinske in živalske vrste, tujerodne vrste, kamnine, narave vrednote, habitati... Morda damo otrokom tudi premalo možnosti, da se z naravo resnično povežejo. Mnogokrat so programi planinskih taborov tako natrpani, da otroci nimajo časa za raziskovanje, saj stremimo k osvajanju vrhov, dva tisočakov, pozabljamo pa, da se lahko na vsaki planinski turi naučimo nekaj novega in z malo domišljije otrokom prikažemo zanimivo vsebino, ki jim bo ostala v zavesti še dolgo po zaključenem taboru. Pomembno se mi zdi, da damo otrokom možnost, da se povežejo z naravo, saj stik z njo iz generacije v generacijo, zaradi načina življenja, vedno bolj izgubljam.

Nenazadnje sta znanje in zavedanje verjetno najpomembnejši za ohranjanje narave in s tem ohranitev človeštva.

Foto: Urška Krek

5. LITERATURA:

Neda Kranjec: Ohranjanje narave v osnovnošolski vzgoji in izobraževanju, magistrsko delo, 2010
ministrstvo za šolstvo: Učni načrt za spoznavanje okolja, 2009
ministrstvo za šolstvo: Učni načrt za predmet naravoslovje in tehnika, 2011
ministrstvo za šolstvo: Učni načrt za izbirni predmet Okoljska vzgoja, 2011
J. Kocjan: Okoljska vzgoja-vzgoja za življenje, diplomsko delo, 2011

zbirka žepnih knjižic Sprehodi v naravo:

- P. Skoberne: Triglavski narodni park, Cankarjeva založba, 1993
- M. Pahlow: Zdravilne rastline, Cankarjeva založba, 2003
- W. Lippet, T. Wraber: Alpske rastline, Cankarjeva založba, 1990
- W. Hochleitner: Kamnine, Cankarjeva založba, 1991
- R. Hofer: Alpske živali, Cankarjeva založba, 1991

<https://www.zrss.si/naravoslovje2015/files/cetrtek-sekcije/Okoljske-aktivnosti-mlajsih-ucencev.pdf>
<https://www.zrss.si/pdf/pos-pouka-os-spozn-okolja.pdf>

Čudovita knjiga o zgodovini in etnologiji kamniških planin in Velike planine:
Vlasto Kopač: Iveri z Grintovcev, PZS 2006

Čudoviti knjigi za lažje razumevanje zgodovine, etnologije in kulture na Solčavskem:
Valentin Vider: Solčava, občina Solčava, 2004
Joža Vršnik: Preproste zgodbe iz solčavskih planin, Mohorjeva družba, 2005